

Moduli usposabljanja

Oktober 2018

Uvod v usposabljanje

Modul 1:

1.1 Kako se učimo jezik

1.2 Jezikovna politika v RS

Modul 2: Pomoč pri učenju jezika

Modul 3: Jezikovna pomoč v praksi

Uvod v usposabljanje

Kaj so moduli?

Moduli usposabljanja so del orodij za prostovoljce v jezikovnem izobraževanju priseljencev. Pripravljajo jih na specifične vloge pri poučevanju jezika in jih hkrati ozaveščajo tudi o tem, katerih nalog ne morejo izpolniti (ker niso poklicni učitelji).

Dolžina modulov	3 x 4 ure
Število udeležencev	5–15
Ciljna publika	Prostovoljci in prostovoljke, ki - niso usposobljeni za poučevanje slovenščine kot tujega ali drugega jezika (lahko pa so npr. učitelji slovenščine kot prvega jezika ali drugih predmetov) - že imajo izkušnje s priseljenci ali - še nimajo izkušenj
Vloge, na katere pripravlja usposabljanje	Jezikovni pomočnik Jezikovni inštruktor Jezikovni prijatelj
Izvajalci	Strokovnjaki/nje s področja slovenščine kot drugega ali tujega jezika Imajo pozitiven odnos do vključevanja prostovoljcev v jezikovno izobraževanje

Moduli predstavljajo zaokroženo celoto, zato je zaželeno, da se jih prostovoljke in prostovoljci udeležijo v celoti.

Cilji

Usposobiti prostovoljce in prostovoljke za izvajanje specifičnih vlog pri delu s priseljenci, ki se želijo (na)učiti slovenščine kot drugega ali tujega jezika (SDTJ). Ob koncu usposabljanja imajo udeleženke in udeleženci jasno sliko o:

- tem, kaj vse vključuje prostovoljsko delo na tem področju: kaj pomeni pomoč učečim se SDTJ,
- treh prostovoljskih vlogah, ki jih lahko prevzamejo (gl. zgoraj),
- tem, kako lahko pomagajo učečim se SDTJ: kaj lahko pri tem naredijo (in česa ne).

Med usposabljanjem imajo udeleženke in udeleženci priložnost izvajati dejavnosti, ki jih bodo lahko uporabili pri svojem delu s priseljenci. Razmišljajo tudi o tem, katere vloge so najprimernejše zanje glede na to:

- kakšne osebnosti so (bolj introvertirani naj morda raje pomagajo kot jezikovni prijatelji ali inštruktorji pri individualnem delu),
- kakšne so njihove omejitve glede poučevanja SDTJ (niso usposobljeni za ustrezno, sistematično poučevanje).

Struktura modulov

Vsi moduli so strukturirani enako, razen prvega – v njem se v uvodnem delu predstavijo tudi vsi udeleženci (gl. Modul 1).

		Predvideni čas ¹
A	Pozdrav in spoznavanje	10'
B	Predstavitev vsebine modula in njegovih ciljev	5'
	<i>Vsebine</i> - vsebine modula in razlogi, zakaj je modul organiziran, kot je - udeleženi natančno vedo, kaj lahko pričakujejo od modula <i>Predlog</i> Udeleženke na listke napišejo, kaj pričakujejo, izvajalka pove, kaj od pričakovanega bo uresničeno in kaj ne (ter razloge za to) (na koncu modula – ob evalvaciji – se izvajalka vrne k tem pričakovanjem)	
C	Vsebina modula (izvedba)	150'
Č	Evalvacija srečanja in zaključek	10'
	<i>Cilj</i> Udeleženi ovrednotijo srečanje in razmislijo o tem, kaj bodo »odnesli s sabo« oz. uporabili pri svojem delu <i>Vsebine</i> - pogovor o pričakovanjih (iz točke B) oz. tem, ali so bila v modulu izpolnjena - pogovor o tem, kaj jim je bilo všeč, kaj so pogrešali, kaj bi želeli še »raziskati«, nadgraditi	

Vključevanje prostovoljskih vlog

Med usposabljanjem mora izvajalka ves čas opozarjati na različne prostovoljske vloge, tako da imajo udeleženi jasno sliko, kaj posamezna vloga od njih zahteva. Izvajalka vključuje primere (gl. v nadaljevanju) in organizira dejavnosti, v katerih udeleženke lahko preskusijo konkretno vlogo.

¹ Časovni okviri so le približni. Dolžina izvedbe posamezne aktivnosti je odvisna od števila udeleženk.

Predlogi za dejavnosti in gradiva

- Kratek jezikovni tečaj (po možnosti kakega oddaljenega jezika in pisave): postavitve v vlogo priseljence: samorefleksija o izkušnji učenja oddaljenega jezika, stresu, težavah z izgovarjavo, pisavo ...
- Kartice, npr. za zapis pričakovanj itd. – k temu se vrnemo na koncu vsakega modula
- Igranje iger
 - igre vlog
 - znane osebnosti
 - skupinsko delo
 - diskusija
 - jezikovne (družabne) igrice
 - ...
- Videoposnetki: za ilustracijo različnih vsebin (npr. neverbalnega sporazumevanja), opazovanje dejavnosti (npr. prikaz kake igre, različnih didaktičnih pristopov v razredu), smernice (npr. 10 zapovedi) itd.

Primeri prostovoljskih vlog

- **Jezikovni pomočnik**

Jana je Tanjina pomočnica pri pouku SDTJ. Skupina na tečaju ZIP je jezikovno sicer precej homogena, a izstopata dva udeleženca, ki imata težave s pisanjem. Dejavnost v razredu je pisanje opravičila. Med tem, ko udeleženci samostojno pišejo po navodilih učiteljice, se Jana in oba udeleženca, ki imata težave, usedejo posebej. Zanju je pripravljeno posebno gradivo v obliki obrazca in Jana jima ga pomaga razumeti in izpolniti.

- **Jezikovni inštruktor**, individualno delo

Elif bi rada na lokalni tržnici kupila nekaj sadja. Alenka ji pomaga pri učenju slovenščine in na prejšnjem srečanju sta vadili sporazumevalne vzorce, uporabne pri kupovanju. Zdaj bosta vzorce preskusili v realni situaciji, zato gresta skupaj na tržnico. Najprej sadje kupi Alenka in Elif jo posluša, potem še sama pove, da bi rada kilo jabolk. Ne razume dobro cene, zato ji Alenka številke ponovi bolj počasi. Potem Elif skuša na drugi stojnici sama kupiti nekaj drugega, Alenka stoji v ozadju in se ne vmešava v njeno komunikacijo z branjevcem.

- **Jezikovni inštruktor**, skupinsko delo

Eva hodi v azilni dom pomagat pri učenju slovenščine skupini žensk. Ker rade kuhajo, Eva zanje pripravi kuharsko delavnico. Skupaj kuhajo in se pri tem naučijo nekatere osnovne izraze za hrano, količino, kuhinjski pribor itd. ter fraze, ki jih morda že poznajo iz drugih situacij (a imaš ..., rabim ..., daj mi ..., kje je ...).

- **Jezikovni prijatelj**

Boštjan se kot prostovoljec druži z Ahmedom, ki pogreša družbo in bi rad imel čim več priložnosti za komunikacijo s slovensko govorečimi. Skupaj preživita po dve uri na teden. Običajno je njuno druženje povezano s športnimi dejavnostmi. Zadnjič je Boštjan peljal Ahmeda na Šmarno goro, naslednjič pa ga bo vzel s sabo na košarko. Tako bo Ahmed lahko spoznal tudi druge ljudi.

- **Jezikovni zastopnik²**

Marija je pred časom dobila novo sosedo Adelo, ki je iz Bosne prišla za možem. Povabila jo je na kavo in sosedka je povedala, da bi se rada učila slovenščino. Marija je slišala, da imajo na Ljudski univerzi tečaje slovenščine. To je povedala Adeli in ta zdaj hodi na tečaj ZIP. Dobro napreduje, a se boji, da je tečaj ne bo pripravil za izpit, ki bi se ga rada udeležila po koncu tečaja. Marija je slišala tudi, da v središču za vseživljenjsko učenje, ki ga imajo v lokalni knjižnici, sodeluje več prostovoljcev. Marija pelje Adelo v knjižnico in Adela se dogovori za dodatno učno pomoč pri slovenščini.

² Slovenski moduli v projektu VIME za vlogo jezikovnega zastopnika ne usposablajo.

Modul 1:

1.1 Kako se učimo jezik

1.2 Jezikovna politika v RS

Oktober 2018

Naslov	Modul 1 1.1 Kako se učimo jezik 1.2 Jezikovna politika v RS
Dolžina	4 ure (3 + 1)
Število udeležencev	5–15
Vloge, na katere pripravlja modul	Jezikovni pomočniki Jezikovni inštruktorji Jezikovni prijatelji
Cilji	Udeleženke spoznajo prostovoljske vloge in njihove značilnosti 1.1 Udeleženke - se zavedajo dejavnikov, ki prispevajo k uspešnemu usvajanju J2 - imajo temeljno znanje o tem, kako se učimo J2 - poznajo pomen neverbalnega sporazumevanja - prepoznajo različne jezikovne in učne profile priseljencev (pismenost) 1.2 Udeleženke - se seznaniijo z osnovami jezikovne politike v RS (zakonodaja, možnosti učenja slovenščine, jezikovne zahteve v RS) - dobijo informacije o priseljencih v RS

1.1 Kako se učimo jezik

		Predvideni čas
A	Pozdrav in spoznavanje	10'
	<i>Cilj</i> Predstavitev vseh udeležениh. Omejitev na - ime in poklic - vrsta prostovoljskega dela, kaj ji/mu je pri tem všeč - razlogi za sodelovanje Ne sme se razviti v pripovedovanje zgodb. <i>Predlog</i> Začne/jo učitelj/i, ta meri čas npr. s peščeno uro (zaradi omejitve).	
B	Komu in čemu je namenjeno usposabljanje	15'
	<i>Cilji</i> Spoznavanje - vlog, ki jih lahko imajo prostovoljci pri jezikovnem izobraževanju - razlik v vlogah poklicnih učiteljev/drugih strokovnjakov in vlogah prostovoljcev pri jezikovnem izobraževanju <i>Vsebine</i> Predstavitev možnih prostovoljskih vlog: - jezikovni pomočnik - jezikovni inštruktor - jezikovni prijatelj Specifike posamezne vloge <i>Predlogi</i> Udeležénke razmišljajo - o tem, katero vlogo bi želele/zmogle ... opravljati - o različnih vlogah poklicnih učiteljev in prostovoljcev	
C	Predstavitev vsebine Modula 1 (1.1) in njegovih ciljev	5'

Č	Narava jezika, učenje jezika	20'
	Cilji Ozaveščanje o naravi jezika/jezikov: - sistemska - simbolična (besede imajo pomen) - družbena (komunikacijska funkcija) Družbena eno- in večjezičnost (L1, L2, regionalni jeziki) Osebna eno- in raznojezičnost (L1, L2, TJ) Vsebine - kaj ljudje "počnemo" z J2, JT (jezikovna opravila, jezikovne funkcije) - sporazumevalna zmožnost (jezikovni repertoar; "translanguaging"; neverbalna komunikacija kot strategija) in njena dinamična narava - standard in varietete – implikacije za učenje J2 - vpliv J1 na učenje J2 Predlogi Udeleženske razmišljajo - o svojih izkušnjah pri učenju J1, J2, TJ (jezikovna zmožnost vs. znanje o jeziku) - o tem, kako bi same lahko prispevale k poučevanju in učenju SDJ (navezava na B – gl. zgoraj)	
D	Dejavniki uspešnega usvajanja J2	20'
	Cilj Ozaveščanje o dejavnikih, ki prispevajo k uspešnemu usvajanju J2 Vsebine - razlika med usvajanjem jezika iz okolja (nesistematično) in sistematičnim učenjem (prednosti, slabosti) - razlika med učenjem J1 in J2, JT - dejavniki, ki vplivajo na učenje jezika Predlog Udeleženske razmišljajo o svojih izkušnjah pri učenju J1, J2, TJ	

E	Pomen neverbalnega pri učenju J2, TJ	15'
	<i>Cilji</i> Ozaveščanje o - pomenu neverbalnega (mimika, gestika, proksemika ...) v sporazumevanju (komunikacijska strategija) - kulturnih razlikah pri neverbalni komunikaciji <i>Vsebine</i> - predstavitev različnih situacij, kjer se uporablja neverbalna komunikacija (rokovanje, poljubljanje ...) - uporaba neverbalnih prvin kot komunikacijska strategija (v primeru omejene jezikovne zmožnosti – oba: učeči se in tisti, ki pomaga pri učenju) - kulturne specifike neverbalne komunikacije <i>Predlogi</i> - igre vlog - prikaz primerov (posnetki) - razmišljanje o lastnih izkušnjah v zvezi z neverbalno komunikacijo v J1 in/ali TJ (nesporazumi, nerodnosti, orodje v primeru omejene jezikovne zmožnosti ...)	
F	Pomen predznanja pri učenju J2 in TJ	20'
	<i>Cilj</i> Ozaveščanje udeleženk o različnih izobrazbenih ozadjih oz. predznanju, življenjskih izkušnjah in stopnjah jezikovnega znanja učečih se priseljencev <i>Vsebine</i> - pomen različnih življenjskih izkušenj, formalno in neformalno pridobljenih znanj (jezikov in drugih znanj) - različne ravni jezikovnega znanja; različne ravni pismenosti – jezikovno profiliranje - predstavitev vprašalnika za priseljence <i>Predlogi</i> - prikaz različnih (jezikovnih) profilov s pomočjo vprašalnika za priseljence	

G	Ravni SEJO in jezikovno profiliranje	20'
	<i>Cilji</i> Osnovno spoznavanje - ravni SEJO (globalna in samoocenjevalna lestvica) - principa pozitivnih trditev - jezikovnega profiliranja <i>Vsebine</i> Predstavitev ravni SEJO, globalne in samoocenjevalne lestvice (osnove) <i>Predlogi</i> - izdelava lastnega jezikovnega profila po samoocenjevalni lestvici SEJO - umestitev govorne/pisne produkcije na lestvico (videoposnetek)	

1.2 Jezikovna politika v RS

A	Predstavitev vsebine Modula 1 (1.2) in njegovih ciljev	5'
B	Jezikovna politika v RS	40'
	<i>Cilj</i> Udeleženke dobijo informacije o - možnostih učenja slovenščine za priseljence (odrasle in otroke) - jezikovnih zahtevah v RS - organizacijah, ki pomagajo priseljencem (nevladne organizacije) - priseljencih v RS in njihovih specifikah <i>Vsebine</i> Predstavitev - zakonodaje s področja (jezikovnega) izobraževanja, - možnosti za učenje slovenščine v okviru formalnega in neformalnega izobraževanja (nacionalna in lokalna raven) - jezikovnih zahtev v RS - specifične priseljencev v RS (statusi, izvor, namen prihoda ...) – vpliv na učenje SDTJ	
C	Evalvacija srečanja in zaključek	10'

Modul 2:

Pomoč pri učenju jezika

Oktober 2018

Naslov	Modul 2 Pomoč pri učenju jezika
Dolžina	4 ure
Cilji	Udeleženke se zavedajo - kulturnih dejavnikov, ki vplivajo na sporazumevanje (vrednote, običaji) - da je treba odrasle obravnavati kot odrasle - razlik med učečimi se priseljenci (tudi če so iz istega kulturnega okolja) - dejavnikov, ki izvirajo iz konkretne situacije učečega se in lahko vplivajo na uspeh učenja Udeleženke - vedo za različne didaktične pristope in poznajo najučinkovitejše - poznajo osnove skupinske dinamike - se znajdejo v konfliktnih situacijah - poznajo temeljne razlike med skupinsko in individualno jezikovno pomočjo - znajo prilagoditi raven svojega jezika učečim se

		Predvideni čas
A	Pozdrav in predstavitev modula 2 in njegovih ciljev	5'
B	Spoznavanje učečih se	30'
	<i>Cilji</i> Udeleženske se zavedajo - da je treba odrasle obravnavati kot odrasle - med- in raznokulturnih dimenzij sporazumevalne zmožnosti - kulturnih (lastnih in priseljenčevih) dejavnikov, ki vplivajo na sporazumevanje (vrednote, običaji) - razlik med učečimi se (tudi če so iz istega kulturnega okolja) - dejavnikov, ki izvirajo iz konkretne situacije učečega se in lahko vplivajo na uspeh učenja Poznajo jezikovne potrebe priseljencev, ki jim pomagajo pri učenju jezika <i>Vsebine</i> Pogovor o - različnih profilih učečih se in njihovih (sporazumevalnih) potrebah (referenca na vprašalnik za priseljence in na modul 1.2 (kdo so priseljenci v RS) - lastnem in splošnem odnosu do priseljencev v RS (in tolerance do "tujega naglasa") - predsodki - stresu učečih se zaradi situacije, v kateri so se znašli <i>Predlog</i> Razmislek o lastnih izkušnjah s priseljenci, opažanja glede odnosa do njih, vplivu medijev itd.; lastna izkušnja z biti priseljenka Vprašalnik za priseljence (orodje za profiliranje) – ponovitev	
C	Kulturno zavedanje	10'
	<i>Cilj</i> Ozaveščanje o kulturnih razlikah in seznanjanje z možnostmi njihovega preseganja pri skupinskem delu <i>Vsebine</i> Vpliv kulturnih razlik; gledanje iz lastne kulturne perspektive in možne posledice tega (napetosti med ljudmi zaradi kulturnih razlik); referenca na neverbalno sporazumevanje (in njegovo kulturno specifiko)	

Č	Sporazumevalne potrebe in učni cilji	40'
	Cilji Udeleženke se naučijo prepoznavati sporazumevalne potrebe in učne cilje učečih se ter jih upoštevati Vsebine Predstavitev različnih načinov za prepoznavanje sporazumevalnih potreb in učnih ciljev (glede na namen prihoda v novo državo, starost, spol, izobrazbo ...): - vprašalnik za priseljence (ponovitev) - pogovor (postavljanje „pravih“ in senzibilnih vprašanj) Razmislek o tem, kako doseči učne cilje Predlogi - igre vlog - obisk priseljenca	
D	Individualno in skupinsko učenje/poučevanje jezika	45'
	Cilj Udeleženke - spoznajo temeljne principe skupinskega in individualnega učenja/poučevanja - se zavedajo prednosti in slabosti enega in drugega načina - se zavedajo, da kot prostovoljke ne morejo nadomestiti poklicne učiteljice Vsebine Predstavitev - temeljnih principov individualnega in skupinskega učenja/poučevanja - prednosti in slabosti za - o učečega se DTJ - o učiteljico/prostovoljko Prostovoljka ima vlogo konzulentke in ne “prave” učiteljice Predlogi - izvedba mini skupinskega tečaja - igra vlog: udeleženke druga drugo učijo TJ individualno Pogovor o izkušnjah z enim in drugim načinom (lahko tudi na splošno, ne nujno ob konkretnem tečaju)	

E	Diferenciacija	10'
	Cilj Udeleženske - vedo, kaj je diferenciacija - se zavedajo razlik med učečimi se - znajo te razlike upoštevati pri jezikovni pomoči Vsebine Pojasnimo - prepoznavanje različnosti med učečimi se - upoštevanje te različnosti pri jezikovni pomoči - o kaj je mogoče upoštevati in česa ne - o kako je mogoče prilagajati jezikovno pomoč (metode, oblikovanje skupin ...) - pomen odprtosti za različnost in (pozitivno) odzivanje nanjo pri konkretnem skupinskem delu Predlog Pogovor o tem, kako se lahko izraža različnost (motivacija, starost, J1, namen prihoda v državo, priložnosti za učenje, osebna situacija, osebnostne značilnosti ...)	
F	Poznavanje didaktičnih pristopov	15'
	Cilj Udeleženske so seznanjene z različnimi didaktičnimi pristopi pri jezikovni pomoči Vsebine Predstavitev različnih didaktičnih pristopov (pri vsaki le glavna ideja); osredotočenost na komunikacijski in "opravilnostni" pristop (praktični prikaz v 3. modulu) Predlogi Izvedba mini tečaja (lahko z različnimi metodami) ali video prikaz katere od metod, pogovor o tem	
G	Prilagajanje sogovorcu	15'
	Cilj Ozaveščanje o nujnosti prilagajanja svojega jezika sogovorcu. Vsebine - kako poenostaviti jezik (učenje preprostih fraz, prilagajanje navodil učečemu se ...), strategije izogibanja, neverbalna komunikacija Predlog Nabor izrazov, fraz, besed, ... v parih poenostavijo; razmislek o najbolj učinkovitih strategijah	
H	Evalvacija srečanja in zaključek	10'

Modul 3:

Jezikovna pomoč v praksi

Oktober 2018

Naslov	Modul 3 Jezikovna pomoč v praksi
Dolžina	4 ure (2 + 2)
Cilji	Udeleženske - dobijo napotke za pripravo prve učne ure - dobijo napotke za pomoč pri razvijanju komunikacijskih strategij - dobijo informacije o razpoložljivih (brezplačnih) gradivih (SDTJ, LIAM ...) - spoznajo nekaj dejavnosti za jezikovno pomoč (delo s slikami, jezikovne igre, vaje za ponavljanje vzorcev ...)

3 Jezikovna pomoč v praksi

		Predvideni čas
A	Pozdrav, predstavitev vsebine modula in njegovih ciljev	10'
B	Priprava prve učne ure	30'
	<i>Cilji</i> Udeleženske dobijo napotke, kako se pripraviti na prvo srečanje z učečim/i se SDTJ <i>Vsebine</i> Priprava prvega srečanja: - predstavitev (različne možnosti) - spoznavanje učečega se/učečih se (različne možnosti) - hierarhija odnosov: skupni dogovor o delu in organizaciji dela - ... <i>Predlogi</i> - izvedba simuliranega prvega srečanja - razmišljanje o izkušnjah z dosedanjim delom (če jih imajo)	
C	Pomoč pri razvijanju komunikacijskih strategij	20'
	<i>Cilji</i> Ozaveščanje o tem, - kako lahko priseljencem pomagajo pri razvijanju komunikacijskih strategij - na kaj paziti pri jezikovni pomoči (<i>dos and don'ts</i>) <i>Vsebine</i> Predstavitev - (katere od) "10 zapovedi" (jaz-tukaj-zdaj, na začetku omejitev vsebin na najosnovnejše, učenje vzorcev, uporabnih v različnih kontekstih, učenje "ob delu", poudarek na funkciji, ne na formi ...) - strategij, ki lahko pomagajo pri učenju SDTJ oz. doseganju učnih ciljev (gledanje TV, poslušanje radia, uporaba orodij – npr. Slonline, izdelava seznamov besed/fraz ...) <i>Predlogi</i> Diskusija o lastnih strategijah, ogled katerega od posnetkov in pogovor ob njem	

Č	Kaj je na voljo za pomoč pri jezikovnem izobraževanju	15'
	<i>Cilj</i> Informiranje o različnih (brezplačnih) gradivih za pomoč pri učenju SDTJ <i>Vsebine</i> Predstavitev gradiv (slovenskih, LIAM – nujna adaptacija!) <i>Predlog</i> Udeleženske uporabijo katero od gradiv in ga prilagodijo za svoje/ga ali izmišljene/ga učečega se (skupinsko, v parih)	
D	Igrajmo se ... – jezikovne dejavnosti v živo	90'
	<i>Cilj</i> Spoznavanje različnih dejavnosti, iger ..., ki jih lahko uporabijo pri individualni ali skupinski jezikovni pomoči <i>Vsebine</i> Predstavitev različnih dejavnosti in iger <i>Predlog</i> Omizja z dejavnostmi, ki jih udeleženske v živo same preizkusijo	
E	Evalvacija srečanja	5'
F	Evalvacija usposabljanja in zaključek	10'

Orodja VIME vključujejo:

- model vlog, ki jih prostovoljci in prostovoljke lahko imajo v jezikovnem izobraževanju odraslih priseljenk in priseljencev
- vprašalnika za priseljence in priseljenke ter prostovoljce in prostovoljke
- module usposabljanja prostovoljk in prostovoljcev
- smernice za poklicne učitelje in učiteljice
- priporočila za odločevalce v jezikovni politiki

Vsa gradiva so na voljo na spletni strani www.languagevolunteers.com

Gradiva VIME so plod sodelovanja partnerjev v projektu in odražajo izključno njihovo mnenje. Evropska komisija, ki je projekt VIME sofinancirala, ne odgovarja za njihovo vsebino ali nadaljnjo uporabo rezultatov projekta.

Partnerji v projektu VIME:

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta

